

Переваги створення сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів

Сьогодні велика увага приділяється питанню створення та розвитку сільськогосподарської кооперації, як дієвого механізму підвищення конкурентоспроможності малих та середніх форм господарювання.

13 вересня 2017 року Уряд схвалив Концепцію розвитку фермерських господарств та сільськогосподарської кооперації на 2018-2020 роки (розпорядження КМУ від 13.09.2017 № 664), розроблену з метою створення необхідних організаційних, правових та фінансових передумов для розвитку фермерських господарств та сільськогосподарських кооперативів.

Об'єднання фермерських та особистих селянських господарств у сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи сприятиме вирішенню ряду проблемних питань зокрема щодо реалізації виробленої ними продукції, підвищенню їх конкурентоспроможності на аграрних ринках.

Проблема кооперування є особливо актуальною для дрібних виробників молочної продукції області, адже створюючи кооперативи селяни, які утримують велику рогату худобу, отримують можливість формувати оптові партії молочної продукції покращеної якості, поліпшити умови її зберігання, що у результаті впливатиме на закупівельну ціну молока та сприятиме вирішенню питання збуту виробленої продукції, поліпшити соціально-економічний стан та створити нові робочі місця.

Як створити сільськогосподарський обслуговуючий кооператив.

Загальні положення.

Сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи створюються та функціонують на основі **Закону України «Про сільськогосподарську кооперацію» від 17 липня 1997 року** та **Закону України «Про кооперацію» від 10 липня 2003 року №1087/IV.**

Згідно з законодавством, **сільськогосподарський обслуговуючий кооператив** — це кооператив, що утворюється шляхом об'єднання фізичних та/або юридичних осіб-виробників сільськогосподарської продукції для організації обслуговування, спрямованого на зменшення витрат та/або збільшення доходів членів цього кооперативу під час провадження ними сільськогосподарської діяльності та на захист їхніх економічних інтересів.

Сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи не є власниками сільськогосподарської продукції, що вироблена, вирощена, відгодована, виловлена або зібрана (заготовлена) його членами-виробниками продукції.

Відповідно такий кооператив повинен мати статус неприбуткового і не має сплачувати податок на прибуток. Неприбутковість діяльності сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів визначається виходячи із сукупності таких ознак:

- ✓ Кооператив надає послуги тільки своїм членам.
- ✓ Члени кооперативу несуть відповідальність за зобов'язаннями, взятими перед кооперативом щодо їх участі у господарській діяльності кооперативу.
- ✓ Послуги надаються з метою зменшення витрат та/або збільшення доходів членів кооперативу.

Загальні умови створення кооперативу є такі:

1. Кооператив створюється його засновниками на добровільних засадах;
2. Засновниками кооперативу можуть бути громадяни України та юридичні особи, зареєстровані в Україні;
3. Рішення про створення кооперативу приймається його установчими зборами;
4. Чисельність членів кооперативу не може бути меншою, ніж три особи.

Крок перший.

Формування ініціативної групи, визначення виду діяльності сільськогосподарського кооперативу.

Цей етап полягає в об'єднанні достатньої кількості виробників сільськогосподарської продукції, які погоджуються з ідеєю створення кооперативу та приймають рішення щодо подальших дій. Важливо чітко визначити пріоритетні напрямки діяльності та перелік тих проблем, у вирішенні яких кооператив зможе бути найбільш ефективним.

Сільськогосподарський обслуговуючий кооператив можуть бути:

- **переробні** – кооперативи, які займаються переробкою сільськогосподарської сировини (виробництво хлібобулочних, макаронних виробів, овочевих, плодово-ягідних, м'ясних, молочних, рибних продуктів, виробів і напівфабрикатів та ін.);

- **заготівельно-збутові**, які здійснюють заготівлю, зберігання, перепродажну обробку, продаж продукції, надають маркетингові послуги, тощо;

- **постачальницькі**, створюються з метою закупівлі та постачання засобів виробництва, матеріально-технічних ресурсів, потрібних для вироблення сільськогосподарської продукції та продуктів її переробки, підготовки сировини та матеріалів та постачання їх сільськогосподарським товаровиробникам;

- **сервісні**, здійснюють технологічні, транспортні, меліоративні, ремонтні, будівельні, ветеринарне обслуговування тварин і племінну роботу; займаються телефонізацією, газифікацією, електрифікацією в сільській місцевості; надають медичні, побутові, санітарно-курортні, науково-консультаційні послуги, послуги з ведення бухгалтерського обліку, тощо;

- **інші** (у разі поєднання кількох видів діяльності утворюються багатофункціональні кооперативи).

Як правило, такі установчі рішення повинні бути затверджені підписом у **протоколі про наміри**.

Серед первинних завдань які будуть виконуватися ініціативною групою можуть бути:

- підготовка офіційного рішення про створення кооперативу;
- визначення його потенційних членів, розміри їхніх вступних внесків та внесків до пайового фонду;
- розробка проектів установчого договору, статуту, а також організація установчих зборів зі створення кооперативу.

Поряд з цим розроблюється **проект концепції кооперативу**: чим він буде займатися, яким чином, що для цього треба тощо. В проекті у довільній

формі визначають цілі, мету та види діяльності кооперативу, шляхи і засоби реалізації ідеї, ринкові, майнові та фінансові аспекти діяльності кооперативу

Крок другий.

Погодження з реєстраційним органом найменування кооперативу.

Для того, щоб під час державної реєстрації не виникало проблем з назвою кооперативу, перед тим як готувати та нотаріально завіряти статутні документи, необхідно звернутись до державного реєстратора відповідної райдержадміністрації із заявою про резервування найменування юридичної особи (кооперативу). Після отримання від державного реєстратора довідки про резервування найменування кооперативу його можна вносити у засновницькі документи.

Крок третій.

Проведення установчих зборів сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу.

На розгляд установчих зборів сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу виносяться наступні питання:

1. Про створення сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу та затвердження його Статуту. При розробці [Статуту](#) кооперативу слід користуватись *наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про затвердження Примірною статуту сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу» від 21 травня 2013 року № 315.*

2. Вибори засновників та голови кооперативу.

3. Призначення відповідального за державну реєстрацію кооперативу.

4. Визначення та затвердження юридичної адреси кооперативу.

Кооператив може бути зареєстрований за місцем проживання одного із засновників і підтвердженням адреси буде ксерокопія його паспорта. Можна також укласти договір оренди приміщення, де буде розміщений кооператив.

Порядок скликання зборів, створення органів, їх компетенції, функції тощо регулюються Законом України [«Про сільськогосподарську кооперацію»](#).

Статут кооперативу є правовим документом, що регулює його діяльність, розробляється відповідно до вимог статті 8 Закону України [«Про кооперацію»](#) та повинен містити такі відомості:

1. Найменування кооперативу, його тип та місцезнаходження;
2. Мета створення кооперативу і вичерпний перелік видів його діяльності;
3. Склад його засновників;
4. Умови і порядок вступу до кооперативу та виходу чи виключення з нього;
5. Права і обов'язки членів та асоційованих членів кооперативу;
6. Порядок внесення змін до статуту кооперативу;
7. Порядок встановлення розмірів і сплати внесків та паїв членами кооперативу та відповідальність за порушення зобов'язань щодо їх сплати;
8. Форми участі членів кооперативу в його діяльності;
9. Порядок формування, склад і компетенція органів управління та органів контролю кооперативу, а також порядок прийняття ними рішень, у тому числі з питань, рішення з яких приймається одногосно чи

кваліфікованою більшістю голосів членів кооперативу, які беруть участь у загальних зборах;

10. Порядок формування, використання та розпорядження майном кооперативу;

11. Порядок розподілу його доходу та покриття збитків;

12. Порядок обліку і звітності у кооперативі;

13. Порядок реорганізації і ліквідації кооперативу та вирішення пов'язаних з цим майнових питань;

14. Порядок скликання загальних зборів;

15. Умови і порядок повернення паю.

Правила внутрішньогосподарської діяльності сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу, відповідно до статті 8 Закону України «[Про сільськогосподарську кооперацію](#)», є нормативним документом кооперативу, що встановлює механізм та способи реалізації положень статуту кооперативу з урахуванням особливостей його господарської діяльності.

Орієнтовний перелік правил господарської діяльності сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу визначено *наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про затвердження Примірних правил внутрішньогосподарської діяльності сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу» від 30 жовтня 2013 року № 643.*

Важливо! Для того щоб сільськогосподарський обслуговуючий кооператив вважався неприбутковим необхідно щоб в установчих документах кооперативу було зазначено, що доходи та прибутки кооперативу використовуються виключно для фінансування видатків організації на поточну виробничу діяльність; прибутки кооперативу заборонено розподіляти між засновниками та учасниками кооперативу, окрім випадків нарахування заробітної плати та нарахування єдиного соціального внеску (ЄСВ).

В установчих документах кооперативу має бути чітко зазначено, що мета діяльності організації – надання послуг його членам, які спрямовані на мінімізацію витрат або максималізацію доходів від ведення сільського господарства. Якщо неприбутковий сільськогосподарський обслуговуючий кооператив хоче переробляти або виробляти продукцію для своїх членів, то в установчих документах має бути чітко написано «**послуги з переробки та/або виробництва продукції для членів кооперативу**». В іншому випадку кооператив вважатиметься виробничим, і позбавиться статусу неприбутковості.

Крок четвертий.

Засвідчення підписів засновників.

Відвідання нотаріуса для засвідчення підписів засновників у статуті (у двох примірниках) та засвідчення копії протоколу установчих зборів.

Крок п'ятий.

Державна реєстрація кооперативу.

Державна реєстрація кооперативу здійснюється у порядку, передбаченому для державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності, і проводиться відповідно до вимог [Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань»](#)

від 15 травня 2003 року, з особливостями, зафіксованими у Законах України «Про кооперацію» та «Про сільськогосподарську кооперацію».

Реєстрацію здійснюють у районній державній адміністрації або виконавчому комітеті районної ради за місцезнаходженням кооперативу в порядку, передбаченому для суб'єктів підприємницької діяльності.

Кооператив вважається створеним і набуває прав юридичної особи з дня його державної реєстрації. Для того, щоб зареєструвати кооператив, слід виконати низку послідовних кроків.

До **заяви про реєстрацію юридичної особи** (форми заяв затверджені наказом Міністерства юстиції України «Про затвердження форм заяв у сфері державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» від 06 січня 2016 № 15/5) додають:

- рішення про створення кооперативу та протокол реєстрації присутніх осіб, які приймали таке рішення;
- статут у двох примірниках, засвідчених нотаріально;
- реєстраційну **заяву за формою 1-РН** (затверджено *постановою КМУ «Про затвердження Порядку ведення Реєстру неприбуткових установ та організацій, включення неприбуткових підприємств, установ та організацій до Реєстру та виключення з Реєстру»* від 13 липня 2016 року № 440) про включення кооперативу до Реєстру неприбуткових організацій, якщо для цього є підстави, яку Державний реєстратор має передати до органів Державної фіскальної служби для включення кооперативу до реєстру неприбуткових організацій.

Особа, яка реєструє кооператив, обов'язково повинна при собі мати паспорт та ідентифікаційний номер.

Крок шостий.

Відкриття банківського рахунку.

Крок сьомий

Діяльність сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу.

Участь у господарській діяльності сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу полягає у збуті через нього сировини, продукції її переробки, закупівлі засобів виробництва, користуванні технологічними послугами кооперативу в обсязі та порядку, передбачених його статутом та/або правилами внутрішньогосподарської діяльності.

Сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи здійснюють обслуговування своїх членів - виробників сільськогосподарської продукції, не маючи на меті одержання прибутку, і є неприбутковими організаціями.

Якщо сільськогосподарський обслуговуючий кооператив відповідає вимогам, установленим підпунктами [133.4.1](#) та [133.4.2](#) Податкового Кодексу України, то він не є платником податку на прибуток.

А саме, **неприбутковим підприємством, установою та організацією** є підприємство, установа та організація (далі - неприбуткова організація), що одночасно відповідає таким вимогам:

- утворена та зареєстрована в порядку, визначеному законом, що регулює діяльність відповідної неприбуткової організації;

- установчі документи якої містять заборону розподілу отриманих доходів (прибутків) або їх частини серед засновників (учасників), членів такої організації, працівників (крім оплати їхньої праці, нарахування єдиного соціального внеску), членів органів управління та інших пов'язаних з ними осіб. Для цілей цього абзацу не вважається розподілом отриманих доходів (прибутків) фінансування видатків, визначених підпунктом [133.4.2](#) цього пункту;

- внесена контролюючим органом до Реєстру неприбуткових установ та організацій.

Зареєстровані установи та організації (новостворені), які подали в установленому порядку документи для внесення до Реєстру неприбуткових установ та організацій під час або протягом 10 днів з дня державної реєстрації та які за результатами розгляду цих документів внесені до Реєстру неприбуткових установ та організацій, для цілей оподаткування вважаються неприбутковими організаціями з дня їх державної реєстрації.

Доходи (прибутки) неприбуткової організації використовуються виключно для фінансування видатків на утримання такої неприбуткової організації, реалізації мети (цілей, завдань) та напрямів діяльності, визначених її установчими документами.

Важливо пам'ятати!

Кооператив втрачає статус неприбуткового, якщо починає надавати послуги не членам кооперативу навіть на безоплатній основі. Тобто, будь-яка допомога, скажімо, школі, дитячому садочку чи лікарні може призвести до втрати статусу неприбутковості. Втім, не заборонено надавати таку допомогу групою осіб – членів кооперативу, але головне, щоб сам кооператив, як юридична особа, не фігурував у процесі здійснення подібної діяльності.

Статус неприбуткового звільняє кооператив лише від сплати податку на прибуток. Таких податків як єдиний соціальний внесок (ЄСВ), податок на доходи фізичних осіб та військовий збір це не стосується. Також кооператив має сплачувати земельний податок та податок на нерухомість (у разі наявності прав власності на останню).